

РОЗДІЛ 6. Обираю безпеку і відповідальність

Урок 24. Роль держави і суспільства у формуванні безпеки, здоров'я, добробуту

Обговорюємо епіграф до теми — "На молодих білий світ тримається"
Українська народна мудрість.

Обговорення вислову можна провести скориставшись **методом "Синтез думок"**.

Крок 1. Вислови думку (індивідуально або в парах)

Мета: активізувати особисте розуміння, дати простір для власної інтерпретації.

Запропонуйте учням завершити речення:

- Це прислів'я означає, що ...
- Я вважаю, що молодь важлива, бо ...
- Світ тримається на молодих, тому що ...

Крок 2. Обмін думками (у трійках або малих групах)

Мета: навчити слухати, порівнювати, поважати різні точки зору.

Нехай учні поділяться своїми думками одне з одним. Завдання — знайти:

- Що спільного в їхніх поглядах?
- У чому вони відрізняються?
- Які нові ідеї виникли після обговорення?

Крок 3. Синтез думок (групове формулювання)

Мета: створити спільне бачення, яке враховує різні погляди.

Кожна група формулює узагальнену думку:

- Ми вважаємо, що прислів'я означає ...
- Молодь — це ...
- Світ тримається на молодих, бо вони ...

Крок 4. Рефлексія

Мета: поглибити емоційне розуміння, пов'язати з особистим досвідом.

Запитайте:

- Чи змінилася ваша думка після обговорення?
- Яку роль ви хочете відігравати у світі?
- Як це прислів'я пов'язане з вашими мріями та цілями?

Варіанти для розгортання подальшої роботи над висловлюванням:

- Створити постер "Світ тримається на молодих, бо ..." з малюнками та цитатами.
- Написати коротке есе або мотиваційний лист від імені молоді до світу.
  - Як ви розумієте зміст висловлювання?
  - Якщо світ тримається на молодих, то яким чином суспільство має їх підтримувати, щоб вони витримали це навантаження?

Висловлювання передає ідею, що молоді люди мають енергію, силу та потенціал, які рухають світ і суспільство. У ньому відображено важливість молодості, активності та внеску молодих людей у життя спільноти.

Чому здоров'я підлітків — один із пріоритетів державної політики України?

Заохочуйте учнів попрацювати в парах: ознайомте їх з інфографікою "Особливості підліткового віку" (див. е-додаток <https://svitdovkola.org/zbd9/18>). Нехай підлітки спрогнозують, які ризики для життя, здоров'я й добробуту можуть створювати ці особливості.

Проведіть бесіду на тему "Якої допомоги можуть потребувати підлітки для попередження ризиків?". Запропонуйте учням оформити свої судження у вигляді схеми, наведеній у завданні 2 підручника.

Які послуги пропонує держава для підлітків? Дайте учням завдання відвідати сайт чи сторінку у соцмережах Центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у вашому населеному пункті / районі / області. Відтак вони мають відповісти:

- За якими напрямками ця ЦССМ організовує роботу?
- Які заходи проводить?

Нехай підлітки поміркують, яку допомогу можуть запропонувати ЦССМ та яку участь можуть узяти в роботі цієї служби.

Ознайомте учнів з онлайн-платформами / гарячими лініями, через які вони можуть отримати консультацію чи професійну психологічну допомогу (див. е-додаток <https://svitdovkola.org/zbd9/18>). Обговоріть, які причини є вагомими, щоб звернутися до них.

Розповівши учням про діяльність "Клінік, дружних до молоді" (КДМ), акцентуйте їхню увагу, що їх метою є збереження репродуктивного здоров'я, профілактика ВІЛ/СНІДу та формування відповідальної поведінки серед підлітків і молоді щодо власного здоров'я. Відтак запропонуйте до перегляду відео про діяльності КДМ (див. е-додаток <https://svitdovkola.org/zbd9/18>). Відтак дайте завдання уявити себе глядачем у студії та поміркувати над запитанням, які б вони поставили запрошеним фахівцям клініки, окрім тих, що озвучила ведуча.

Під час бесіди на уроці з'ясуйте, чи є в учнів запитання, з якими б вони хотіли звернутися у КДМ. Спонукайте підлітків дізнатися, де є поблизу така клініка.

Який вплив культури і мистецтва на формування твоєї безпеки, здоров'я й добробуту? Запропонуйте учням переглянути відео щодо впливу музики на фізичний і психічний стан людини. Відтак, працюючи в парах, підлітки мають доповнити інформацію, про яку йшлося в тексті, фактами з переглянутого відео. Також у парах вони мають створити інфографіку "Вплив культури та мистецтва на здоров'я і добробут людини".

Доцільно дати завдання учням дібрати прислів'я, які ілюструють ставлення українців до суспільних норм і правил. Після цього запропонуйте дискусію на тему "Які цінності наших предків закладені в прислів'ях?".

Орієнтовні запитання дискусії:

- Які основні моральні цінності відображають українські прислів'я?
- Як прислів'я передають ставлення наших предків до праці та відповідальності?
- Які прислів'я відображають цінність сім'ї та родинних стосунків?
- Чи містять українські прислів'я настанови про взаємини між людьми та дружбу?
- Як прислів'я формували у наших предків повагу до природи та довкілля?
- Які прислів'я показують духовні або релігійні цінності?

- Чому важливо зберігати повчання, закладені у прислів'ях, для наступних поколінь?
- Як прислів'я допомагають зрозуміти історичний досвід і традиції наших предків?
- Чи можна знайти в українських прислів'ях попередження про такі риси характеру, як заздрощі, ледарство, крутість?
- Як змінилися цінності, відображені в прислів'ях, із розвитком сучасного суспільства?

Запитання дискусії допоможуть ефективно проаналізувати культурну українську спадщину, моральні уроки та практичні поради предків, закладені в прислів'ях, а також обговорити їх актуальність у сучасному житті.